

KFA-Filmbeschouwing

Voor meer informatie

www.kfa-filmbeschouwing.nl
info@kfa-filmbeschouwing.nl

Zin in film

KFA Filmbeschouwing promoot speelfilms die én artistieke kwaliteit én levensbeschouwelijke diepgang hebben.

Shadowlands

Van woord naar beeld in de menswording

Richard Attenborough verfilmde al het leven van Gandhi en Steve Biko. Met Chaplin en *Shadowlands*, waarin de Engelse hoogleraar literatuur, apologeet van het geloof en kinderboekenschrijver C.S. Lewis centraal staat, verplaatste hij de camera naar het culturele domein. Attenboroughs films zijn geen historische documenten, hij zoekt naar datgene waardoor de mens uitstijgt boven de diepe beschavingsputten die in de 20ste eeuw zijn gegraven. Hij richt zich op de menselijk groei, en de crisis die deze kenmerkt. Zo ook in *Shadowlands*, die de tegenstelling tussen het Platoonse ideaal en de weerbarstige werkelijkheid thematiseert.

Gods megafoon

De film begint in 1952. C.S. Lewis is dan 54 jaar, hoogleraar literatuur in Oxford en huisgenoot van ook ongehuwde broer Warnie. Lewis is een man van het woord, zo blijkt: tijdens het diner gaat zijn woordenstrijd met zijn disgenoten over het geloof en zijn kinderboeken (de bekende Narnia-cyclus), in een volgende scène doceert en discussieert hij over het menselijk verlangen naar liefde, 's avonds geeft hij een goedbezochte lezing over het menselijk lijden. Met als conclusie "Lijden is Gods megafoon waarmee Hij een dove wereld doet ontwaken".

Vriendschap

Het is de Amerikaanse schrijfster Joy Gresham, één van de lezers met wie hij correspondeert, die hem uit de toren van het (wetenschappelijke) woord haalt. Hun eerste ontmoetingen zijn gekenmerkt door verbale strijd, waarbij ze aan elkaar gewaagd zijn. Joy komt letterlijk en figuurlijk steeds dichterbij C.S. Lewis. Zo verplaatsen de gesprekken zich naar zijn levenscentrum, de werkkamer, worden persoonlijk en ze tutoyeren elkaar. Met Kerstmis nodigt hij moeder en kind (ze is getrouwd met een agressieve alcoholist) opnieuw uit. Ze sluiten vriendschap en C.S. Lewis praat met de teleurgestelde zoon Douglas over de kast op zolder die anders dan in zijn Narnia-reeks geen magische krachten bezit. Douglas spiegelt zich aan de schrijver die hij bewondert, Lewis herkent in hem het kind dat hij is zelf is gebleven.

Kanker

Joy keert terug naar de VS en Lewis is eenzaam. Het lijden waarover hij lezingen houdt, ervaart hij nu zelf. Joy reist na haar scheiding naar Engeland, en ze sluiten een formeel huwelijk zodat ze kan blijven. Hun vriendschap stagneert echter, omdat Lewis afstandelijk blijft: hij zit in het Idealisme van de academische ivoren toren. Hij merkt zelfs haar fysieke pijn niet op: Joy lijdt aan kanker. Als ze letterlijk

instort, gaan hem de ogen open voor de concrete werkelijkheid waarin hij zich bevindt. Ze trouwen kerkelijk in het ziekenhuis, en leven nog drie jaar samen.

Magische liefde

Daarin gaan ze onder meer naar 'De gouden vallei': een afbeelding aan de muur van Lewis' werkkamer uit Lewis' jeugd. Ze wandelen in deze zonnige vallei, en spreken af dat hij bij het sterven van Joy zal zijn. Behalve zon trekken ook schaduwen over: een verwijzing naar de titel. Het beeld weerspiegelt de ernst van het aardse leven, een ernst die Lewis door Joy heeft leren kennen. Maar daardoor heeft hij ook de volle waarde van de magische liefde kunnen ervaren. *Shadowlands* verwijst tevens naar een boektitel uit de Narniareeks, opnieuw als verwijzing naar de tegenstelling tussen Idealisme en onzuivere schaduwen, die deel uitmaken van het aardse leven.

Zin in film: Shadowlands

Sylvain de Bleeckere

Uitgeverij Kok Kampen i.s.m. KFA Nederland

1995

ISBN: 90242 24802